

Anbefaling til kartlegging av undersøkelser om levekår, samfunn og næringsliv i Longyearbyen

Spesifikasjon utarbeidet med hjemmel i lokalstyrets budsjettvedtak 17.12.2024
PS 114/2024 – Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028, punkt 19.

Innhold

Innledning	3
1. Anbefalinger videre	3
2. Spesifikasjoner levekårsundersøkelse	3
2.1 Bakgrunn – om undersøkelsen	4
2.2 Befolkningen og boforhold i Longyearbyen	4
2.2 Helse og velferd	4
2.3 Utdanning, frivillighet og kultur	5
3. Spesifikasjoner samfunn og næringslivsundersøkelse	5
3.1 Fra levekårsundersøkelsen	6
3.3 Næringsliv	6
4. Spesifikasjon på konklusjonene	6

Innledning

Viser til

- Oppdragsgiveren lokalstyrets budsjettvedtak i lokalstyret 17.12.2024 (PS 114/2024 – Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028, punkt 19.
- Administrasjonssjefens bestilling til nærings sjefen om å iverksette utførelsen av tiltaket.

Vedlagt denne spesifikasjonen følger plan for utviklingen av kontinuerlige levekår- samfunns og næringsanalyse, ment for administrativ og politisk beslutningstaking i Longyearbyen lokalstyre.

I denne spesifikasjonen fremgår det hva som skal kartlegges og analyseres av data i undersøkelsene.

1. Anbefalinger videre

1. Styringsgruppen (LS leder, LS nestleder og administrasjonssjef) anbefales å saksbehandle og vedta prosjektplanen og spesifikasjon for kartlegging og analyse av data.

Alternativt gjennomføres en utvidet saksbehandling hos oppdragsgiveren lokalstyret, evt. inkludert en offentlig høringsrunde.

2. Prosjektansvarlige administrasjonssjef med støtte fra nærings sjef gjennomfører tilbudsforespørsel og igangsetter utviklingen av levekår- samfunns og næringsanalysene.

2. Spesifikasjoner levekårsundersøkelse

Kontinuerlige undersøkelser gir verdifull innsikt i ulike aspekter av folks liv i Longyearbyen, inkludert økonomi, helse, boforhold, og sosiale forhold. Statistisk sentralbyrå bisto Longyearbyen lokalstyre i 2009 med utviklingen av levekårsundersøkelse. OsloMet bidro siste gang i 2017 med gjennomføringen av samfunns- og næringsanalysen.

Kontinuerlig innsamling, analyse av data med anbefalinger bidrar til at Longyearbyen lokalstyre sikres faktabaserte datagrunnlag for nødvendig beslutningstaking i samfunnsutviklingsspørsmål. Dette anses som nødvendig for å øke treffsikkerheten i lokal beslutningstaking og som grunnlag for anbefalinger og råd til sentrale nasjonale myndigheter.

Faktabaserte data om levekår, samfunn og næring kan på sikt bidra til økt treffsikkerhet for å ivareta Longyearbyen lokalstyres formål om å være et funksjonsdyktig lokalt folkestyre i Longyearbyen, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av fellesinteressene innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og med sikte på en miljøforsvarlig og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.

Effekten av faktabaserte beslutningsgrunnlag på lengre sikt gir økt treffsikkerhet mht tiltak ment for å forbedre og utvikle lokalsamfunnet i Longyearbyen (livskvalitet, næring- og verdiskapning) samt fortløpende avdekke sosial ulikhet og sikre at offentlige tjenester og ressurser fordeles rettferdig.

Dokumentet inneholder en spesifikasjon på hvilke områder og detaljer som skal beskrives med hensyn til kartlegging, analyse, inkludert forslag til anbefalte tiltak. Anbefalinger som beskrives skal være i tråd med nasjonale mål og hva regjeringens gjeldende svalbardpolitiske rammer for Svalbard.

2.1 Bakgrunn – om undersøkelsen

Beskrive

- Utvalg og populasjon
- Hvordan datainnsamlingen har blitt gjennomført

2.2 Befolkningen og boforhold i Longyearbyen

Kartlegge befolkningen:

- Demografisk inndeling (kjønn, nasjonalitet, utdanning og alderssammensetning)
- Privatøkonomien til innbyggere i Longyearbyen (skattenivå, inntekter og kjøpekraft) (vurder å gjennomføre f.eks. VGs handlekurv for gj.sn familie/enslige)
- «drivere» som gir føringene for turnover i befolkningens botid (hva øker/reduserer botiden)
«drivere» som styrer etterspørselen etter å bosette seg i Longyearbyen (bolyst)
Hvorfor velger innbyggere å bosette seg, bli værende eller flytte fra Longyearbyen?
(Stikkord: nærmiljø, trygghet, fritidstilbud, andre viktige tilbud og arbeid. Involvering, medvirkning og medbestemmelse i lokaldemokratiet, større hendelser i samfunnet som påvirker demografisk utvikling)
- Kan Longyearbyen sammenlignes med noen fastlandskommuner? F.eks. KOSTRA tall (hvem og hvordan)
- Lokale og nasjonale mål og rammebetingelser som styrer befolkningsutviklingen i Longyearbyen.

Kartlegge boforholdene:

- Boliger i Longyearbyen (type boliger, antall, standard på boligene, hvem eier og leier boliger, kostnadsnivå for å eie, leie boliger)
- Hytter i Longyearbyen (type hytter, antall, standard, hvem eier hyttene)
- «drivere» for tilbud og etterspørsel etter boliger (hva øker og reduserer etterspørselen på boliger)
- Kan Longyearbyen sammenlignes med fastlandskommune
- Lokale og nasjonale mål og rammebetingelser som styrer utviklingen av boforhold i Longyearbyen.

I analysen beskrive situasjonen og anbefale tiltak

- Antatt utvikling fremover inkludert anbefaling til prioriterte tiltak lokalt (og evt. nasjonalt)

2.2 Helse og velferd

Klarlegge helse og velferdstilbud:

- Helse og velferdstilbud i Longyearbyen (aktørene, tilbud, kostnadsnivå for brukergruppene) (hvem driver etterspørselen og hvem har tilbudene)

- Innbyggernes opplevelse av helse og velferdstilbudet i Longyearbyen
- Status innbyggernes helse
(stikkord: egenvurdert helse og behov for tilgang til helsetjenester, helseplager, mørketid, alkohol og tobakksforbruk, trening og mosjon)
- Lokale og nasjonale myndigheters mål og rammebetingelser som styrer helse og velferdstilbudene.
- Kan Longyearbyen sammenlignes med noen fastlandskommuner? (hvem og hvordan)

I analysen beskrive situasjonen og anbefale tiltak

- Antatt utvikling fremover inkludert anbefaling til prioriterte tiltak lokalt (og evt. nasjonalt)

2.3 Utdanning, frivillighet og kultur

Kartlegge utdanning:

- Utdanningstilbudene i Longyearbyen (grunnskolen, vgs. og høyere utdanning)
(hvem driver etterspørselen og hvem har tilbudene, kostnadsnivå for brukerne)
- Innbyggernes opplevelse av utdanningstilbudene.
- Lokale og nasjonale myndigheters mål og rammebetingelser som utdanningstilbudene i Longyearbyen.
- Kan Longyearbyen sammenlignes med noen fastlandskommuner? (hvem og hvordan)

Kartlegge frivillighet og kultur

- Kultur og fritidstilbud samt sosialiserende aktivitet/tilbud i Longyearbyen (offentlige, private og frivilligheten)
(hvem driver etterspørselen og hvem har tilbudene, kostnadsnivå for brukergruppene)
- Innbyggernes samfunnsengasjement (ønske og evne i befolkning om å bidra frivillig til kulturelle og sosiale aktiviteter i Longyearbyen)
- Innbyggernes opplevelse av fritids- og kulturtilbudet i Longyearbyen.
- Lokale og nasjonale myndigheters mål og rammebetingelser som styrer utviklingen av frivillighet og kulturtilbud i Longyearbyen.
- Kan Longyearbyen sammenlignes med noen fastlandskommuner? (hvem og hvordan)

I analysen beskrive situasjonen og anbefale tiltak

- Antatt utvikling fremover inkludert anbefaling til prioriterte tiltak lokalt (og evt. nasjonalt).

3. Spesifikasjoner samfunn og næringslivsundersøkelse

Kontinuerlige undersøkelser gir verdifull innsikt i lokal samfunns- og næringsutvikling med hensyn til utviklingen i lokal etterspørsel og tilbud, inkluderer fremskrevet forventet lokal utvikling, oppsummering og konklusjoner. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet i forbindelse med Meld.St.26 (2023-2024) ble «samfunnsforhold på Svalbard» utviklet av Statistisk sentralbyrå. Av nyere publikasjoner kan nevnes: Norsk institutt for by- og regionforskning sin tidsserie «samfunns- og næringsanalyser for Svalbard» 2007-2017.

3.1 Fra levekårsundersøkelsen

Beskrive

Hovedtrekk og anbefalinger.

3.3 Næringsliv

Kartlegge:

- Demografisk inndeling (antall selskaper fordelt på type selskapsform, eierskap (offentlig/privat, nasjonalt/internasjonalt). Evt. utvikling av antall selskaper over tid.
- Utviklingen i omsetning, resultatgrad og egenkapital for selskaper i Longyearbyen (utviklingen i uttak av utbytte til eiere av selskaper)
- Sysselsettingen (pr. næring, sysselsettingsgrad)
- Sykefravær og årsaker til sykefravær, eks. fysisk og psykisk arbeidsmiljø.
- Arbeidsmiljø, arbeidskraft samt lønns- og arbeidsvilkår.
Status i arbeidsgivere og bedriftseiernes arbeid med å tilrettelegge for norske lønns- og arbeidsvilkår.
- Status i tilgangen på arbeidskraft til virksomhetene i Longyearbyen.
- Virksomhetenes arbeid med den grønne omstillingen.
- Bedriftsledelsen og eiere av selskaper i Longyearbyen sin motivasjon for å utvikle/drive privat verdiskapning og næringsutvikling i Longyearbyen (eks. angi 5 konkrete motivasjonsfaktorer)
(hvilke utfordringer eksisterer sett fra eierne og bedriftsledelsens side)
- Lokale og nasjonale myndigheters mål og rammebetingelser som styrer utvikling og tilrettelegging for næring- og verdiskapning samt «grønn omstilling» i Longyearbyen.

I analysen beskrive situasjonen og anbefale tiltak

- Antatt utvikling fremover inkludert anbefaling til prioriterte tiltak lokalt (og evt. nasjonalt).

4. Spesifikasjon på konklusjonene

Konklusjoner og oppsummering av

- Antatt viktigste funn i kartleggingsarbeidet innenfor områdene.
- Anbefalinger til videre lokale eller nasjonale tiltak.